

İŞÇİ SINIFININ GÜCÜ

Aydınlık Dergisi, 27 Aralık 2009

Yıldırım Koç

İşçi sınıfının memur statüsünde istihdam edilenlerinin bir bölümü 25 Kasım 2009 günü önemli bir eylem gerçekleştirdi. Tekel işçileri 15 Aralık 2009 günü Ankara'ya geldiler; örneği az görülür bir direniş sergilediler. İstanbul'da itfaiye işçileri eylemler yaptı. Demiryolu memurları, 25 Kasım eylemi sonrasında işten çıkarılan arkadaşlarının geri alınması için eyleme geçti. İşçi sınıfının eylemliliğinde bir canlanma yaşadık. Bu noktada bazı soruları yeniden sormakta yarar var.

İşçi sınıfının sayısı ile nüfus ve işgücü içindeki oranı giderek (ve hızlanarak) artıyor. Buna karşılık işçi sınıfı sürekli kayıplar yaşıyor. 1990'lı yılların ortaların itibaren sürekli kayıplar söz konusu. Ne oluyor? İşçi sınıfı güç mü kaybediyor; yoksa işçi sınıfının karşısındakiler güç mü kazanıyor?

Önce bazı çevrelerde yaygınlaşan "emek hareketi" kavramına dikkat çekeyim. Bu, Amerikan sosyologlarının sınıf hareketini reddederken kullandıkları bir kavramdır. "İşçi sınıfı" gibi bir kavram dururken, sınıf temelini reddeden bu anlayışın sol çevrelerde yaygınlaşması son derece yanlıştır.

Ortada giderek sertleşen bir sınıf mücadelesi var. Bir tarafta emperyalizm ve yerli sermayedar sınıf, diğer tarafta işçi sınıfı yer alıyor. Amerikan sosyologlarının "emek hareketi" gibi kavramları, giderek zıtlaşan temel çelişkinin bir tarafını açıklamada yetersizdir; amaç, sınıf mücadelesini çarpıtmaktır.

Emek ile sermaye arasındaki uzlaşmaz çelişkide dengenin nerede oluşacağı çeşitli etmenlere bağlıdır. Mevcut kaynaklar, bu etmenlerden biridir. Sermayedar sınıfın uluslararası düzeyde ve ülkede tehdit algılaması ve gücü son derece önemlidir. İşçi sınıfının gücü bu dengenin oluşmasında üçüncü önemli etmendir.

"İşçiyiz, güçlüyüz, alıriz" gibi bir anlayış, emek ile sermaye arasındaki mücadelenin geçici bir dengeye ulaşmasında belirleyici değildir.

İngiltere gibi emperyalist bir ülkede hakim sınıfların elindeki kaynakla, Türkiye gibi sömürülen bir ülkede hakim sınıfların elindeki kaynak aynı değildir.

Dünyada sosyalizmin güçlendiği bir dönemde hakim sınıfların tehdit algılaması ile Sovyetler Birliği'nin çöküşü sonrasındaki dönemde hakim sınıfların tehdit algılaması farklıdır. Hakim sınıfların elindeki kaynak ve işçi sınıfının gücü aynı (veri) kabul edilirse, dünyanın üçte birinin komünistlerin kontrolünde olduğu koşullarda alınan haklar, Sovyetler Birliği'nin çöküşü sonrasında alınabilen haklardan çok daha fazla olacaktır.

İşçi sınıfının gücü de son derece karmaşıktır.

İşçi sınıfının gücünü değerlendirmede, işçilerin sayısı ve oranı önemlidir; ancak tek başına yetersizdir.

Sınıf bilincinin gelişmesine yönelik saldırılar dikkate alınmalıdır. Örneğin, Türkiye'de cemaatçilik ve etnisiteyi öne çıkaran anlayışlar, sınıf mücadelesinin gelişimine darbe indirmektedir. Türkiye'de bugün böyle bir tehdit söz konusudur.

25 Kasım 2009 eyleminin başarısının en önemli nedenlerinden biri, KESK'in Kürt milliyetçilerinin taleplerini bu kez dile getirmemiş olmasıdır.

Sendikaların izlediği politikalar da önemlidir. Birçok sendika, sendikal stratejiden yoksundur. Sendikacıların önemli bir bölümü, günü kurtarma çabası içinde stratejik açıdan hata üstüne hata yapmakta, bugünkü sorunlara çözüm olarak getirdikleri uygulamalarla uzun vadede yeni sorunlar yaratmaktadır.

Bazı sendikalardaki yolsuzluklar örgütlü güce büyük zarar vermektedir. Hele bu yolsuzlukların üstüne üstüne giderek hırsızları ibret-i alem için cezalandırmak gerekirken, kedinin pisliğini örtmesi gibi bu pislikleri örtmeye çalışanlar, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine daha da büyük zararlar vermektedir.

İşçi sınıfının tüketici olarak gücü kullanılmamaktadır.

İşçi sınıfının siyasal alandaki gücü tümüyle ihmal edilmektedir; halbuki günümüzde mevzuat bu açıdan son derece geniş olanaklar tanımaktadır. İşçilerin sayısının hızla artması ve emperyalizm olduğu kadar kapitalizmle de çelişkilerinin yoğunlaşması, bu alanda büyük olanaklar sağlamaktadır. İşçi sınıfının sorunlarının çözümü, siyasal iktidar mücadelesinden geçmektedir.

İşçi sınıfının eylemliliğinde ise hesapsız-kitapsız işler yapılmaktadır.

Eylem, güç toplamak ve gövde gösterisi yapmak için gündeme getirilir; iki tarafı kesen kılıçtır. Eylem, güç gösterisi olduğu kadar, güçsüzlük gösterisi haline de dönüşebilir. Eylem, mücadelenin yükseltilmesinin bir aracı olarak kullanılabilceği gibi, toplumun tepkisini yumuşatmada ve enerjisini boşaltmada ("havasını almada") bir araç olarak da değerlendirilebilir. Eylem, doğru biçimde, ittifaklar doğru hesaplanarak, uzun vadeli bir stratejinin taktik adımları olarak planlanır ve uygulanırsa, yararlıdır.

İşçi sınıfının bugün karşı karşıya bulunduğu sorunları ve gücünü değerlendirirken, tüm bu etmenleri ve unsurları dikkate almak gerekir.